

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

Εισαγωγή

Οι έννοιες που προτείνονται για συζήτηση σε κάθε τάξη είναι θέματα της καθημερινής ζωής και της σύγχρονης εποχής που διαμορφώνουν την προσωπικότητα του ανθρώπου και επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής του.

Α΄ λυκείου

Τα θέματα που προτείνονται για συζήτηση στην Α΄ λυκείου σχετίζονται με τον άνθρωπο γενικότερα και με τους νέους ειδικότερα

ΑΝΘΡΩΠΟΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ
<ul style="list-style-type: none">• Νέοι-εφηβεία• Γήλικία	<p>Χαρακτηριστικά (ιδιότητες, συμπεριφορές)</p> <ul style="list-style-type: none">• Γλώσσα-λόγος• Προφορικός και γραπτός λόγος• Γλωσσομάθεια• Γλωσσικό ζήτημα <i>Αναλφαβητισμός</i> <i>Λεξιπενία</i> <i>Η γλώσσα των νέων</i> <i>Greeklish</i>• Αμφισβήτηση• Μιμητισμός• Γέλιο,αστείο-κωμικό• Υγεία• Διατροφή <p>Σχέσεις</p> <ul style="list-style-type: none">• Χάσμα γενεών• Διάλογος• Φιλία• Έρωτας <p>Διαχείριση του ελεύθερου χρόνου</p> <ul style="list-style-type: none">• Ελεύθερος χρόνος• Ψυχαγωγία• Αθλητισμός-άσκηση <p>Συνθήκες εποχής</p> <ul style="list-style-type: none">• Πρότυπα –είδωλα που κυριαρχούν στην εποχή• Μόδα

Στο κείμενο που ακολουθεί **οι λέξεις που είναι με έντονα γράμματα** είναι οι έννοιες/θέματα που προτείνονται για συζήτηση.

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

Εννοιολογικές προσεγγίσεις και συσχετίσεις

-Οι άνθρωποι έχουν προσωπικότητα δηλ. εξατομικευμένα χαρακτηριστικά (βιολογικά, πνευματικά, κοινωνικά, ψυχικά) που τους διαφοροποιούν από τους άλλους ανθρώπους .

- Οι άνθρωποι, στα πλαίσια της κοινωνικής ζωής εκφράζονται συναισθηματικά, ερωτεύονται, δημιουργούν **σχέσεις φιλικές**.

-Ορισμένες κοινωνικές ομάδες που διαφέρουν ηλικιακά (**νέοι και μεγαλύτεροι**) έχουν διαφορετικές ανάγκες και διαφορετικά βιολογικά, ψυχικά, πνευματικά και άλλα χαρακτηριστικά. Εξ αιτίας αυτών των διαφορών, και της διαφορετικής εποχής κατά την οποία αναπτύσσονται, διαμορφώνουν διαφορετικές απόψεις και στάσεις απέναντι σε ορισμένα ζητήματα με αποτέλεσμα να δημιουργείται το κοινωνικό φαινόμενο που καλείται **χάσμα των γενεών**. Ο **εποικοδομητικός διάλογος** θεωρείται το κύριο μέσο για την προσέγγιση των διαφορετικών απόψεων και τη γεφύρωση του χάσματος σε κάθε περίπτωση διαφωνίας.

-Ένα στοιχείο που διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα άλλα έμβια όντα είναι η ικανότητά του να εκφράζει με τη **γλώσσα** τη σκέψη, τα συναισθήματα και τις ιδέες του, να μαθαίνει **ξένες γλώσσες (γλωσσομάθεια)** ώστε να επικοινωνεί με αλλόγλωσσους και άλλους πολιτισμούς. Χάρη στη σύγχρονη γλωσσική εκπαίδευση οι περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να χρησιμοποιούν τον **προφορικό και το γραπτό λόγο**, αλλά αρκετοί είναι **οργανικά αναλφάβητοι (δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση) ή λειτουργικά αναλφάβητοι (ενώ γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, δεν κατανοούν το περιεχόμενο κειμένων επιστημονικών, πολιτικών, δημοσιογραφικών κ.λπ.)** με αποτέλεσμα να αποκλείονται από την πολιτική και πολιτιστική ζωή. Οι νέοι για να διαφοροποιηθούν από τους μεγαλύτερους χρησιμοποιούν μια κοινωνική ιδιόλεκτο, η οποία ονομάζεται **γλώσσα των νέων**. Τα **greeklish, δηλαδή η χρήση λατινικών χαρακτήρων στον γραπτό λόγο**, αποτελούν ένα ακόμη χαρακτηριστικό της γλώσσας των νέων, η οποία επηρεάζεται από τη χρήση των υπολογιστών και της κινητής τηλεφωνίας. Τα **greeklish, η διείσδυση ξένων λέξεων στην ελληνική γλώσσα, η λεξιπενία (φτωχό λεξιλόγιο), η φθορά των λέξεων (αλλοίωση του νοήματος)** αποτελούν εκφάνσεις του **γλωσσικού προβλήματος** όπως εμφανίζεται σήμερα και προκαλούν **γλωσσική συρρίκνωση (χρησιμοποίηση περιορισμένου λεξιλογίου)**.

-Οι άνθρωποι, για να διασφαλίσουν μια καλή ζωή, φροντίζουν την **υγεία , τη διατροφή τους, ασκούνται ή ασχολούνται με τον αθλητισμό (ατομικά και ομαδικά αθλήματα, ψυχαγωγικός και ανταγωνιστικός αθλητισμός)**.

-Εκτός από το σώμα τους, οι νέοι-κυρίως- ασχολούνται ιδιαίτερα με την εμφάνισή τους και την ενδυμασία τους. Λόγω του μιμητισμού και των προβαλλόμενων από τα ΜΜΕ προτύπων, οι νέοι στη σύγχρονη εποχή ακολουθούν τις επιταγές της **μόδας (μαζικές συνήθειες) σε όλες τις επιλογές της ζωής, του τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς**. Πολύ λίγοι άνθρωποι αντιστέκονται στη μαζικότητα της μόδας και προτιμούν ένα προσωπικό **στιλ (επιλογές προσωπικές/ατομικές)**, το οποίο αντικατοπτρίζει μια ιδιαίτερη και ανεξάρτητη προσωπικότητα.

-Στον ελεύθερο χρόνο τους οι άνθρωποι αναπαύονται και **ψυχαγωγούνται**. Στην προσπάθεια διαφυγής τους από τη ρουτίνα και τα προβλήματα της καθημερινής ζωής συμβάλλει το **κωμικό** στοιχείο στην τέχνη ή στις συναναστροφές που προκαλεί **γέλιο** και ευδιαθεσία.

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Τα θέματα που προτείνονται για συζήτηση σχετίζονται άμεσα με τον άνθρωπο, τους βασικούς φορείς κοινωνικοποίησης και στοιχεία του πολιτισμού

1. Άνθρωπος	2. Φορείς κοινωνικοποίησης
<p>Χαρακτηριστικά</p> <ul style="list-style-type: none">• Λακωνικότητα• Κριτική• Αυτοκριτική• Αυτογνωσία <p>Επαγγελματική ζωή</p> <ul style="list-style-type: none">• Εργασία• Ανεργία• Τηλεργασία• Επιλογή επαγγέλματος• Επαγγελματικός προσανατολισμός• Εξειδίκευση <p>Αντιλήψεις-συμπεριφορά</p> <ul style="list-style-type: none">• Στερεότυπα-προκαταλήψεις• Ρατσισμός• Υπερκατανάλωση <p>Διαχείριση ελεύθερου χρόνου</p>	<p>Πληροφόρηση</p> <ul style="list-style-type: none">• Δημοσιογραφία• Πληροφόρηση-Παραπληροφόρηση• Κώδικας δημοσιογραφικής δεοντολογίας• ΜΜΕ: Τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση• Internet, Βιβλίο <p>Παιδεία-Θεσμός εκπαίδευσης</p> <ul style="list-style-type: none">• Παιδεία• Εκπαίδευση <p>3. Στοιχεία του πολιτισμού</p> <p>Διαφήμιση</p> <p>Ψυχαγωγία-τέχνη</p> <ul style="list-style-type: none">• Ψυχαγωγία• Ριάλιτι• Τέχνη –καλλιτεχνικές δημιουργίες Καλλιτέχνης• Κριτική της τέχνης-κριτικός

Στο κείμενο που ακολουθεί οι λέξεις που είναι με έντονα γράμματα είναι οι έννοιες/θέματα που προτείνονται για συζήτηση.

Εννοιολογικές προσεγγίσεις-συσχετίσεις

-Μερικές από τις έμφυτες και επίκτητες πνευματικές ικανότητες του ανθρώπου είναι η **κριτική ικανότητα** (δυνατότητα αξιολόγησης ανθρώπων, γνώσεων, ιδεών, αντιλήψεων κ.λπ.) η **αυτοκριτική** (δυνατότητα αξιολόγησης μειονεκτημάτων και ικανοτήτων τους), η **αυτογνωσία** (συνειδητοποίηση των μειονεκτημάτων και των ικανοτήτων τους) και η **λακωνικότητα** (δυνατότητα διατύπωσης νοημάτων με ακριβή και συνοπτικό τρόπο) που επηρεάζουν άμεσα τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς του ατόμου.

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

-Οι άνθρωποι εργάζονται και με **την εργασία τους** (πνευματική ή χειρωνακτική) παράγουν/δημιουργούν υλικά ή άυλα επιτεύγματα/αγαθά, τα οποία αξιοποιούν για την κάλυψη των αναγκών τους, δηλαδή τη βελτίωση των υλικών όρων διαβίωσης και της γενικότερης ποιότητας της ζωής τους.

-Κύρια στοιχεία της σύγχρονης εποχής που τη διαφοροποιούν από τη βιομηχανική εποχή είναι η επανάσταση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας που προκάλεσαν ριζικές αλλαγές στον τρόπο ζωής των μεταβιομηχανικών κοινωνιών .

Σημαντικές μεταβολές παρατηρούνται στην οικονομική ζωή (π.χ. **εξειδίκευση στο χώρο της εργασίας και της επιστήμης, νέες μορφές απασχόλησης όπως η τηλεργασία**)

Γι' αυτό, στα πλαίσια της εκπαίδευσης των νέων αναγκαίος είναι ο **επαγγελματικός προσανατολισμός**.

-Ωστόσο, λόγω της οικονομικής κρίσης το φαινόμενο **της ανεργίας** προκαλεί σοβαρές ψυχικές επιπτώσεις στον άνεργο, έντονη κοινωνική κρίση και υποβαθμίζει το βιοτικό επίπεδο ζωής των ανθρώπων.

-Οι νέες τεχνολογίες και ο σύγχρονος τρόπος παραγωγής των αγαθών στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος που επιδιώκει με κάθε μέσον τον πλουτισμό, την κερδοφορία, την αύξηση της παραγωγικότητας αξιοποιούν τις **τεχνικές προπαγάνδας της διαφήμισης** για τη δημιουργία πλασματικών αναγκών ώστε να αυξηθεί η κατανάλωση υλικών αγαθών.. Οι άνθρωποι –αιχμάλωτοι των μηχανισμών εξανδραποδισμού–υπερεργάζονται για να συσσωρεύουν περιττά υλικά αγαθά με αποτέλεσμα να μην έχουν **ελεύθερο χρόνο**, να αδιαφορούν για τις ηθικές αξίες και τα πνευματικά αγαθά.

-Η διαφήμιση ενισχύει **το υλιστικό πνεύμα της εποχής** και στρέφει τα άτομα **στην υπερκατανάλωση**. Γι αυτό στη σύγχρονη εποχή κυριαρχούν τα ηθικά πρότυπα του ατομικισμού, της φιλαυτίας και του εγωισμού που οδηγούν σε αμοραλισμό και εκμαυλισμό των συνειδήσεων.

-Η πνευματική και ηθική κρίση εκφράζεται επίσης και στο χώρο της κοινωνικής ζωής λόγω της μετανάστευσης και της πολυπολιτισμικότητας. Κοινωνικές ομάδες που πλήττονται από την ανεργία αλλά και ευρύτερα κοινωνικά σύνολα λόγω της προπαγάνδας από τα ΜΜΕ και ακραίες πολιτικές ομάδες **υιοθετούν ρατσιστικές και εθνικιστικές συμπεριφορές** που οδηγούν σε άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βίας απέναντι σε αλλόφυλους και αλλοεθνείς. Η έξαρση της μισαλλοδοξίας και αυτών των φαινομένων προκαλεί διάρρηξη του κοινωνικού ιστού και διόγκωση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.

-Η αδιαφορία για τα πνευματικά αγαθά και η βιομηχανία της ψυχαγωγίας οδηγεί

- **στην προτίμηση νόθων μορφών ψυχαγωγίας**
- **στην αδιαφορία για το βιβλίο και την γνήσια τέχνη**

-Από την άλλη πλευρά στο χώρο **της ενημέρωσης ο έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος ,με την προπαγάνδα** στοχεύουν στην **παραπληροφόρηση** με αποτέλεσμα τον αποπροσανατολισμό και τη χειραγώγηση **της κοινής γνώμης**.

-Η ολοκλήρωση της προσωπικότητας είναι ένας αδιάκοπος και συνειδητός αγώνας, αφού απαιτεί **καλλιέργεια και παιδεία** για την ανάπτυξη του πνεύματος και γνώση και βίωση των ηθικών αρχών για τη διαμόρφωση του ψυχοσυναισθηματικού κόσμου και ηθικοποίηση της προσωπικότητας. Επομένως, για να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος με επιτυχία τις δυσμενείς συνθήκες του περιβάλλοντος αναγκαία είναι **η απόκτηση γνώσεων μέσω της παιδείας ,της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης**.

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

Γλυκείου

Οι έννοιες/θέματα που προτείνονται για συζήτηση είναι στοιχεία των θεματικών τομέων: **άνθρωπος, φυσικό περιβάλλον, κοινωνικό περιβάλλον, πολιτισμικό περιβάλλον και διακρατικές σχέσεις**

1. Άνθρωπος	3. Στοιχεία του πολιτισμού
<p>Χαρακτηριστικά</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ελληνες-Νεοέλληνες <p>Υποχρεώσεις-δικαιώματα</p> <ol style="list-style-type: none">2. Ο ρόλος του δασκάλου3. Ο ρόλος του επιστήμονα4. Ο ρόλος του πνευματικού ανθρώπου5. Ανθρώπινα δικαιώματα-Οικουμενική διακήρυξη6. Η θέση της γυναίκας7. Γονεϊκή ευθύνη <p>Στάσεις-συμπεριφορές</p> <ol style="list-style-type: none">1. Μαζοποίηση/αλλοτρίωση2. Στερεότυπα-ρατσισμός3. Ανθρωπισμός4. Εθελοντισμός5. Μεσσιανισμός6. Η μειονεξία των Νεοελλήνων7. Πατριωτισμός-φιλοπατρία-εθνισμός8. Οικουμενισμός (υγιής-νοσηρός)9. Εθνικισμός10. Κράτος και Νεοέλληνες11. Πολιτική αδιαφορία <p style="text-align: center;">2.</p> <p style="text-align: center;">Κοινωνικά προβλήματα</p> <ol style="list-style-type: none">1. Παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων2. Βία-παραβατικότητα3. Ενδοσχολική βία	<p>Εκπαίδευση</p> <ol style="list-style-type: none">1. Εκπαίδευση/ μέσα/διαδικασίες2. Ανώτατη εκπαίδευση3. Περιβαλλοντική εκπαίδευση4. Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση5. Δια βίου εκπαίδευση6. Διαπολιτισμική εκπαίδευση <p>Επιστήμη-τεχνολογία</p> <ol style="list-style-type: none">1. Γενετική-Κλωνοποίηση2. Βιοηθική3. Πληροφορική4. Ίντερνετ και εκπαίδευση <p>Πολιτεία</p> <ol style="list-style-type: none">1. Νόμοι-δίκαιο2. Θανατική ποινή3. Δημοκρατία-λαϊκότητα4. Λαϊκισμός5. Ολοκληρωτισμός6. Η γλώσσα της εξουσίας-προπαγάνδα <p>Εθνικός πολιτισμός</p> <ol style="list-style-type: none">1. Αρχαίος ελληνικός πολιτισμός2. Παρελθόν3. Ιστορία4. Μνημεία-μουσεία5. Παράδοση6. Λογοτεχνία7. Ελευθερία
<p style="text-align: center;">4.</p> <p style="text-align: center;">Φυσικό περιβάλλον</p> <ol style="list-style-type: none">1. Η σημασία της φύσης2. Ελληνική φύση3. Οικολογικό πρόβλημα4. Τουρισμός-εναλλακτικές μορφές τουρισμού-αγροτουρισμός5. Σχολικές εκδρομές	<p style="text-align: center;">5.</p> <p style="text-align: center;">Διακρατικές σχέσεις</p> <ol style="list-style-type: none">1. Το δίκαιο της πυγμής2. Πόλεμος-πυρηνική ενέργεια3. Τρομοκρατία4. ΟΗΕ5. Ειρήνη6. ΕΕ7. ΜΚΟ8. Παγκοσμιοποίηση9. Μετανάστευση-πολυπολιτισμικές κοινωνίες

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

Εννοιολογικές συσχετίσεις-αφήγηση εννοιών

1. Άνθρωπος

-Οι άνθρωποι έχουν κοινές ανάγκες αλλά διαφορετικές ικανότητες ανάλογα με την ηλικία τους και το **ρόλο** τους στις ποικίλες κοινωνικές ομάδες.

-Ο όρος **κοινωνικός ρόλος** αναφέρεται σε προκαθορισμένες συμπεριφορές και προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τον κάτοχο μιας κοινωνικής θέσης. Κάποιοι κοινωνικοί ρόλοι αξιολογούνται ως ιδιαίτερα σημαντικοί για την πρόοδο και την εξέλιξη της κοινωνίας (π.χ. γονέας, πνευματικός άνθρωπος, επιστήμονας, δάσκαλος, κριτικός, καλλιτέχνης, δημοσιογράφος, πολιτικός)

- Παιδιά-νέοι- ενήλικες, γ' ηλικία
- Άνδρες-γυναίκες
- Υγιείς-ασθενείς-άτομα με ειδικές ανάγκες
- Πλούσιοι-φτωχοί
- Ομοεθνείς-αλλοδαποί
- Μετανάστες
- Μορφωμένοι-απαιδευτοί
- Αθλητές
- Χειρόνακτες-ασκούντες πνευματική εργασία
- Διανούμενοι
- Δημοσιογράφοι, πολιτικοί, δάσκαλοι, καλλιτέχνες, επιστήμονες
- Οι διαχειριστές της εξουσίας
- Οι πολίτες
- Ομόθησκοι-αλλόθρησκοι

-Το άτομο συμμετέχει σε ποικίλες κοινωνικές ομάδες (όπου επιθυμεί να γίνει αποδεκτό) για να καλύψει τις ανάγκες του, Το φαινόμενο της συμμόρφωσης του ατόμου στις επιταγές της κοινωνικής ομάδας καλείται **κοινωνικός κομφορμισμός** και προκαλεί το φαινόμενο της **μαζοποίησης** δηλαδή την απώλεια της ατομικότητας.

2. Κοινωνία

-Οι διαφορές των ανθρώπων **προκαλούν το ρατσισμό** (φυλετικό και κοινωνικό ρατσισμό, σεξισμό, εθνικισμό) που εκδηλώνεται με τη μισαλλοδοξία και την έλλειψη ανεκτικότητας απέναντι στο διαφορετικό

-Κάποιοι απολαμβάνουν τα **ανθρώπινα δικαιώματα (ατομικά, κοινωνικά, πολιτικά)** που καταγράφονται και εξαγγέλλονται στην **Οικουμενική διακήρυξη και από διεθνείς συνθήκες και τον Ο.Η.Ε. (οργανισμός για την ασφάλεια και την ειρήνη)**

-Στις τριτοκοσμικές χώρες αλλά και στις ανεπτυγμένες χώρες-ακόμη και σήμερα- παρατηρούνται **παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**

-Για να υποστηριχθούν οι συνάνθρωποί μας που ζουν στα όρια της φτώχειας (λόγω της οικονομικής και ανθρωπιστικής κρίσης), αποκλεισμένοι από τα βασικά κοινωνικά δικαιώματα, έχουν αναπτυχθεί **ανθρωπιστικές δράσεις και εκδηλώσεις μέσω εθελοντικών ομάδων που** στελεχώνονται από άτομα προσηλωμένα στα **ανθρωπιστικά ιδανικά**.

-Όμως, στις σύγχρονες ανταγωνιστικές κοινωνίες επικρατεί οξύτατος οικονομικός ανταγωνισμός με αποτέλεσμα να κυριαρχεί η επιβολή **του δικαίου της πυγμής** δηλ. η βίαιη επιβολή των οικονομικά και πολιτικά ισχυρών (εκμετάλλευση, διαφθορά, διαπλοκή)

-Οι οικονομικές κρίσεις και τα παγκόσμια προβλήματα γεννούν φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας δηλαδή, **παραβατικότητα, ανομία, βία και εγκληματικότητα**, για τα οποία προβλέπονται **ποινές**.

-Η δυσλειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος και οι απαρχαιωμένοι νόμοι που αφορούν την πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος διακωλύουν το πρόβλημα καθώς ούτε ο φόβος της **θανατικής ποινής** μπορεί να λειτουργήσει ανασχετικά.

3. Πολιτισμός

-Η εξέλιξη του πολιτισμού μιας κοινωνίας προσδιορίζεται σε μεγάλο βαθμό από το στάδιο ανάπτυξης της τεχνολογίας, (π.χ. αγροτικές κοινωνίες, βιομηχανικές κοινωνίες, μεταβιομηχανική κοινωνία) αφού **η επιστήμη και η τεχνολογία** αποτελεί τον κινητήριο μοχλό ανάπτυξης των κοινωνιών καθώς προκαλούν μεταβολές στην οργάνωση της εργασίας, στην κοινωνική διαστρωμάτωση/ιεραρχία, στην πολιτική ζωή, στην καλλιτεχνική δημιουργία, στο αξιακό σύστημα κ.λ.π.).

Στο **παρελθόν** η φύση, οι οικισμοί, οι πόλεις, οι άνθρωποι, ο πολιτισμός ήταν διαφορετικά. Στη **σύγχρονη εποχή** όλα αλλάζουν. Η σύγχρονη κοινωνία χαρακτηρίζεται ως μεταβιομηχανική κοινωνία με κυρίαρχο χαρακτηριστικό την είσοδο των **Ηλεκτρονικών υπολογιστών** στην παραγωγική διαδικασία. Γι' αυτό χαρακτηρίζεται ως κοινωνία της γνώσης, κοινωνία της πληροφορίας, κοινωνία της επανάστασης της υψηλής τεχνολογίας. Ο άνθρωπος του 21^{ου} αι. ζει μια πολύ διαφορετική ζωή από το μέσο δυτικό άνθρωπο του περασμένου αιώνα.

Οι επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, η έκρηξη των γνώσεων στους τομείς της **Πληροφορικής, της Γενετικής και Μοριακής Βιολογίας, η χρήση της πυρηνικής ενέργειας** προκαλούν ανακατατάξεις στη διεθνή σκηνή, οικονομική κρίση, νέες μορφές απασχόλησης, παγκόσμια προβλήματα (πείνα, φτώχεια, ανισότητες, οικολογικό πρόβλημα, έλλειμμα δημοκρατίας). **Το χρέος των επιστημόνων και των πνευματικών ανθρώπων** απέναντι στην κοινωνία είναι η συμβολή τους στην αντιμετώπιση των διογκουμένων προβλημάτων και στη μείωση των κινδύνων που εγκυμονεί η χρήση των τεχνολογικών επιτευγμάτων.

-Οι πνευματικές και ψυχικές ανάγκες των ανθρώπων καλύπτονται με την παραγωγή πνευματικών αγαθών. Έτσι οι άνθρωποι

-Εκπαιδεύονται μέσω του θεσμού της **εκπαίδευσης** (η οποία σήμερα έχει τεχνοκρατικό και όχι **ανθρωπιστικό προσανατολισμό**) και άλλων μέσων παιδείας, ενώ οι περισσότεροι νέοι λόγω των απαιτήσεων της σύγχρονης εποχής (κοινωνία της πληροφορίας, της γνώσης, της εξειδίκευσης) θεωρούν ως σημαντικό εφόδιο την **πανεπιστημιακή μόρφωση και τη διαβίου εκπαίδευση**

Εθνικός πολιτισμός

-Ο πολιτισμός ως κοινό στοιχείο της ανθρώπινης έκφρασης και δημιουργικότητας έχει μια οικουμενική διάσταση, αφού πολλές κοινωνίες έχουν κοινά πολιτισμικά στοιχεία, αλλά παρουσιάζει και μια μεγάλη γεωγραφική ποικιλομορφία, αφού κάθε κοινωνία δίνει διαφορετικές απαντήσεις σε ορισμένα κοινά ερωτήματα (π.χ. δόμηση, διοίκηση, νόμοι, πολίτευμα, αρχιτεκτονική, τέχνες, θρησκεία, γλώσσα, ήθη και έθιμα κ.λ.π.) Με βάση τα προαναφερόμενα διαμορφώνονται οι **εθνικοί πολιτισμοί** και οι στάσεις κάθε κοινωνίας απέναντι στο διαφορετικό πολιτισμικό στοιχείο (**εθνικισμοί, μιμητισμός, ξενομανία, ξενοφοβία**).

- **Ο Ελληνικός πολιτισμός και η Ελληνική παράδοση** (πολιτιστικά στοιχεία του παρελθόντος που επιβιώνουν στο παρόν) διαφέρουν από τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό, όπως και ο Νεοελληνικός πολιτισμός διαφέρει από αυτόν του παρελθόντος με αποτέλεσμα **οι Νεοέλληνες** να χαρακτηρίζονται από κάποια θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά που οφείλονται στη μακρά ιστορική πορεία του ελληνικού έθνους.

Στοιχεία του πολιτισμού της ανθρωπότητας και του ελλητισμού διδάσκει **η ιστορία, ενώ τα μνημεία** (κτίσματα ιδιωτικά και δημόσια) αποτελούν μάρτυρες του ιδιωτικού και δημόσιου βίου των ανθρώπων σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

-Στοιχεία του πολιτισμού και του τρόπου ζωής των κοινωνιών όλων των εποχών αποτυπώνονται στα **λογοτεχνικά έργα** (ελληνικά και παγκόσμια), γι' αυτό η λογοτεχνία δεν αποτελεί μόνο πηγή αισθητικής και πνευματικής απόλαυσης αλλά και πηγή γνώσης και μελέτης του πολιτισμού και της ανθρώπινης φύσης.

Αφήγηση εννοιών κατά τάξεις

-Η χώρα μας λόγω της **πολιτιστικής της κληρονομιάς, του φυσικού κάλλους, των μνημείων και της πλούσιας παράδοσης** αποτελεί πόλο έλξης πολλών **τουριστών** από όλες τις χώρες του κόσμου.

-Σημαντικό ρόλο στην ποιότητα ζωής μιας κοινωνίας παίζει η **πολιτική εξουσία**, αφού αυτή ρυθμίζει με νόμους και θεσμούς την οικονομία, την εργασία, την εκπαίδευση και γενικά όλους τους τομείς του δημόσιου βίου.

- **Τα κρατικά όργανα (Κυβέρνηση, Κοινοβούλιο, Πρόεδρος της Δημοκρατίας)** μέσω των θεσμών καθορίζουν την εθνική πολιτική με βάση το σύνταγμα και τους νόμους, με σκοπό την άνοδο του **βιοτικού επιπέδου** και τη βελτίωση της **ποιότητας ζωής** των πολιτών μιας χώρας. Οι επιδιώξεις αυτές υλοποιούνται στα πλαίσια μιας **δημοκρατικής**, ευνομούμενης πολιτείας που θέτει στο κέντρο τον άνθρωπο ,τις ανάγκες, τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του.

Το πολιτειακό καθεστώς που επικρατεί σε κάθε χώρα (**δημοκρατία ή ολοκληρωτισμός**) και ο τρόπος που ασκείται η εξουσία (αυταρχισμός, **προπαγάνδα, λαϊκισμός ή φιλελευθερισμός, λαϊκότητα**) είναι καταλυτικά στοιχεία της πολιτικής ζωής **επειδή** επηρεάζουν την οργάνωση, τη διοίκηση, τους νόμους, τους θεσμούς, το εκπαιδευτικό σύστημα, γενικότερα την οικονομική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής μιας κοινωνίας ,την πολιτική κοινωνικοποίηση και τη στάση των πολιτών(**συμμετοχή ή πολιτική αδιαφορία**).

Στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες **όμως** παρατηρούνται φαινόμενα πολιτικής κρίσης όπως ο **μεσσιανισμός, ο λαϊκισμός, η προπαγάνδα** που προκαλούν έλλειμμα δημοκρατίας, ενώ δεν είναι λίγες οι χώρες στις οποίες την εξουσία ασκούν **ολοκληρωτικά καθεστώτα** με αποτέλεσμα την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών.

4. Φυσικό και δομημένο περιβάλλον

-Προϊόν της συνεργασίας των κοινωνικών ομάδων είναι η παραγωγή **υλικών και πνευματικών δημιουργημάτων**, με τα οποία ο άνθρωπος προσπαθεί να καλύψει τις ανάγκες του και να δαμάσει τα φυσικά στοιχεία. **Με την τεχνολογία και την εργασία** του παράγει από τη **φύση** αγαθά που του χρειάζονται, καθώς και τα μέσα που διευκολύνουν τη ζωή του. Επίσης, κατασκευάζει μέσα στο φυσικό περιβάλλον χώρους προσαρμοσμένους στις ανάγκες της ζωής και της δράσης του.

-Το περιβάλλον του τότε παύει να είναι εντελώς φυσικό και μεταμορφώνεται σε περιβάλλον τεχνητό, ανθρωπογενές . **Ο δομημένος αυτός χώρος** χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη κτισμάτων, δρόμων και άλλων δημιουργημάτων.

-Η αστυφιλία και η αστικοποίηση προκάλεσαν την **άναρχη δόμηση των πόλεων** και την κακοποίηση των παραδοσιακών οικισμών στην περιφέρεια. Το δομημένο περιβάλλον και η παρέμβαση του ανθρώπου στη φύση έχουν προκαλέσει **το οικολογικό πρόβλημα** , το οποίο έχει σοβαρές επιπτώσεις στον τρόπο ζωής των ανθρώπων και **στις κλιματικές αλλαγές**. Η **οικολογική κρίση** επιβάλλει την οικολογικοποίηση της σκέψης του σύγχρονου ανθρώπου μέσω της **περιβαλλοντικής εκπαίδευσης** προκειμένου να διαμορφωθούν διαφορετικές αντιλήψεις για τη φύση, τον πολιτισμό και τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου. Αρκετές εθελοντικές ομάδες και Μ.Κ.Ο. (**Greenpeace, WWF** κ.λπ.) ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος, αφού οι διαστάσεις του οικολογικού προβλήματος είναι οικουμενικές.

5. Διακρατικές σχέσεις

-Στο παρελθόν, για μεγάλο χρονικό διάστημα και κυρίως κατά τον 19^ο και αρχές του 20^{ου} αιώνα, η ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των κρατών εξαρτιόταν από τη **δύναμη που διέθετε το κάθε κράτος στον κόσμο**. Όποιο κράτος διέθετε πολιτική, στρατιωτική και οικονομική δύναμη διηύθυνε τις τύχες της ανθρωπότητας (**υπεριαλισμός**). Όμως, η οργάνωση της Διεθνούς κοινότητας με την **ίδρυση των Διεθνών Οργανισμών** γίνεται επιτακτική ανάγκη μετά τις τραγικές συνέπειες των δύο Παγκοσμίων πολέμων.

-Η διεθνής συνεργασία προωθείται μέσω των Διεθνών Κυβερνητικών Οργανισμών (**Ο.Η.Ε. Ε.Ε) και Μ.Κ.Ο.** με σκοπό την επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων (υποσιτισμός, φτώχεια, περιβαλλοντικά προβλήματα, **πυρηνικά όπλα, πόλεμος, τρομοκρατία**) και την **εδραίωση της ειρήνης**.

-**Η χώρα μας συμμετέχει στους διεθνείς υπερεθνικούς οργανισμούς και αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, ενός θεσμού που διαφέρει **από τους υπόλοιπους, αφού όλα τα μέλη/χώρες** (άρα και η Ελλάδα) απολαμβάνουν ορισμένα δικαιώματα αλλά ταυτόχρονα αναλαμβάνουν και ορισμένες δεσμεύσεις/υποχρεώσεις απέναντι στην Ευρωπαϊκή κοινότητα.

--Για να προωθηθεί η συνεργασία των Ευρωπαίων πολιτών αναγκαία είναι η **καλλιέργεια και της Ευρωπαϊκής συνείδησης** πλάι στην **εθνική συνείδηση**, γι αυτό προτείνεται η **εισαγωγή της Ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση**.

-Στο σύγχρονο κόσμο, ο οποίος λόγω της ανάπτυξης των μέσων μεταφοράς και των επικοινωνιών (**Μ.Μ.Ε. Η/Υ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**) έχει μετατραπεί σε ένα «πλανητικό χωριό», οι αποστάσεις έχουν εκμηδενιστεί με αποτέλεσμα την εντονότερη και αποτελεσματικότερη επικοινωνία και συνεργασία ανάμεσα στις χώρες. Το γεγονός αυτό συντελεί στην εμφάνιση του φαινομένου της **παγκοσμιοποίησης** (δηλ. την τάση μετατροπής της οικουμένης σε μια ενιαία οικονομική, πολιτική και πολιτιστική επικράτεια.)

-Το φαινόμενο της **παγκοσμιοποίησης** έχει τους υποστηρικτές του (λόγω των θετικών της επιπτώσεων) και τους πολέμιούς του (λόγω των αρνητικών της επιπτώσεων), γι αυτό έχει αναπτυχθεί το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης του καπιταλισμού.

-Οι στάσεις απέναντι σ' αυτό το φαινόμενο της παγκόσμιας συνεργασίας είναι: ο **νοσηρός οικουμενισμός (πολέμιοι της παγκοσμιοποίησης)** που εκφράζεται με ξενοφοβία, εθνικισμό και απομονωτισμό και ο **διεθνισμός** δηλαδή ο **υγιής οικουμενισμός** που εκφράζεται με θετική διάθεση για συνεργασία, ειρήνη, φιλία, συναδέλφωση των λαών για την επίτευξη κοινών στόχων.

- Τα διαφορετικά συμφέροντα των υπερεθνικών οικονομικών κολοσσών προκαλούν εντάσεις και ανταγωνισμούς για τον έλεγχο των πλουτοπαραγωγικών πηγών, των ενεργειακών πόρων και των αγορών, οι οποίοι προκαλούν **πολέμους** με συνέπεια τη **διόγκωση του μεταναστευτικού ρεύματος** προς τις ανεπτυγμένες χώρες. Η έντονη μετακίνηση των πληθυσμών δημιουργεί το φαινόμενο των πολυπολιτισμικών κοινωνιών (συνύπαρξη και συμβίωση διαφορετικών εθνοτήτων σε μία χώρα), οι οποίες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λαθρομετανάστευσης και ξενοφοβίας. Σε πολλές χώρες εκτός των άλλων ενεργειών και θεσμών προωθείται ο θεσμός της **διαπολιτισμικής εκπαίδευσης** για την ένταξη των μειονοτήτων στη χώρα υποδοχής με σεβασμό στις εθνικές τους ιδιαιτερότητες